

Geliş Tarihi : 05.11.2022
Kabul Tarihi: 02.12.2022

Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi
Journal Of Modern Turkish History Studies
XXII/45 (2022-Güz/Autumn), ss. 1027-1030.

Proje Tanıtımı / Project Review

KADINLAR DA ORADAYDI

**Kapsam: TÜBİTAK 1003 Öncelikli Alanlar: Tarih Eğitiminin İyileştirilmesi.
Proje Adı: 218K401-218K402- Kadınlar da Oradaydı.**

15 Nisan 2020’de başlayan; TÜBİTAK 1003 Öncelikli Alanlar: Tarih Eğitiminin Geliştirilmesi kapsamında, kadınları tarih eğitimi içerisinde görünür kılmayı amaçlayan “Kadınlar da Oradaydı” başlıklı proje Sinop ve Dokuz Eylül Üniversiteleri tarafından Mayıs 2022’de tamamlanarak yayınlandı. Dokuz Eylül ve Sinop Üniversiteleri tarafından iki alt proje olarak yürütülen çalışma kapsamında Kastamonu ve Uşak Üniversitelerinden öğretim üyeleri ve öğrenciler de görev aldı. Sinop Üniversitesi tarafından üstlenilen 218K401 numaralı alt projenin yürütücülüğü Sinop Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Dursun Dilek, Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından üstlenilen 218K402 numaralı projenin **yürütücülüğü** Buca Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Erdal ASLAN tarafından yapıldı.

218K401-Sinop Üniversitesi proje grubunda;

Doç. Dr. Gülçin DİLEK, Doç. Dr. Hüseyin Vehbi İMAMOĞLU, Doç. Dr. Ramazan ALABAŞ (Kastamonu Üniversitesi), Doç. Dr. Önder DENİZ (Uşak Üniversitesi), Doç. Dr. Didem Deniz ANAMUR (Uşak Üniversitesi), Dr. Öğretim Üyesi Ebru ŞEN, Dr. Öğretim Üyesi Çağrı ŞEN, araştırmacı olarak, Araş. Gör. Esra KAPTAN, Tuğba TURGUT, Fatma SİYİMER İMAMOĞLU, Ayşe YAYLI, Bircan GÜNEŞ, Zişan SEYİS, Merve GERİŞ, Aziz Oğuzhan SÜMER, Orhan ÖZBEY, Ferhat FERİK, Hicran EROL, bursiyer olarak görev yaptılar.

218K402- Dokuz Eylül Üniversitesi proje grubunda;

Doç. Dr. Seçkin AYDIN, Doç. Dr. Elif Buğra KUZU DEMİR, Doç. Dr. Hasan Taner KERİMOĞLU araştırmacı olarak, Doktora Öğrencileri; Uğur DEMİRCAN, Coşkan Tuğay GÖKSU, Koray ÖZ, Yüksek Lisans öğrencileri; Hüseyin NARİN, Fatih BİCAN, Gülbin ALTINDAĞ, Duygu PUĞ, Gülce Güzün UTKU, Tilsem TAHTAKESEN, Melis GÖKÇEN, Buket TAN, Erdem DİNÇER, Yekta Gür, Lütfiye HACİHÜSEYİN bursiyer olarak görev aldılar.

TÜBİTAK 1003 Öncelikli Alanlar (Tarih Eğitiminin Geliştirilmesi) Kapsamında 218K402 Numaralı TÜBİTAK Projesi Türkiye’de alanında kabul edilen üç projeden bir tanesidir. Proje kapsamında 5 Resimli Öykü, 5 Çizgi roman, 2 Biyografi kitabı, 10 Animasyon, 16 video, 3 Oyun, 10 İkonografik Poster, 6 Çalışma Kitabı, 6 Müzik Klibi, 9 Etkinlik Kitapçığı hazırlanarak Projenin <https://kadinlardaoradaydi.com> adresinden ve <youtube.com> da yer alan Kadınlar da Oradaydı başlıklı proje sayfasından erişilebilir.

Sinop Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi proje grubundan gelen tarihsel metinler, Dokuz Eylül Üniversitesi proje grubunun Türkçe çalışma grubu tarafından öğrencilerin düzeyine uygun olarak senaryolaştırıldı. Senaryolar öğrenci düzeyine uygunluğuna göre değerlendirmeden geçirilerek, görselleştirilecek olan bölümleri belirlendi. Daha sonra bu metinlerin ilgili bölümlerine uygun olarak “Bilişim ve Tasarım Grubu” dijital ve görsel tasarımlara dönüştürülerek genel olarak “Tarih Eğitimi” özel de ise “Kadın Tarihi Öğretimi” için etkili ve verimli öğrenmeler sağlayacak olan öğretim materyallerine dönüştürdü. Böylece tarih derslerinde ortaokul ve lise öğrencilerinin hem kadın tarihine ilgilerinin özendirilmesi hem de eğlenceli ve ilgi çekici öğretim içerikleri üzerinden daha etkili ve kalıcı bir öğrenme elde etmeleri hedeflenmiştir. 1839’dan 1940’a kadar yakın tarihimizin ve Millî Mücadele’nin olağanüstü kadınlarının yaşam öyküleri üzerinden; Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde tarihin akışı üzerinde eşsiz yer edinen, ancak okullarda verilen tarih eğitiminde ihmal edilmiş olan kadınlarımızın öncü rollerini hatırlatmak ve hak ettikleri yere kavuşmalarına bir ölçüde de olsa katkıda bulunmak projenin amaçları arasındadır.

Daha sonra hazırlanmış olan dijital tasarımlar öğrencilerin düzeyine uygunluğunun test edilmesi için Sinop Üniversitesi proje grubuna iletilmiştir. Proje ürünleri, Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılan iş birliği ile ortaokul ve lise öğretmen ve öğrencilerine yönelik sınıf içi uygulamalar ile akademisyen görüşleri alınarak kontrol ve değerlendirmelerden geçirilmiştir. Öğrenci, öğretmen ve akademisyenlerden alınan geri bildirimler ile birlikte gerekli düzeltme ve eklemeler yapılmak üzere Dokuz Eylül Üniversitesi Proje grubuna gönderilmiştir. Geri bildirimlerden istenen düzeltmeler yapılarak tamamlanmış olarak proje web adresi olan <https://kadinlardaoradaydi.com> ve <youtube.com> ve Youtube’de paylaşılmıştır.

Göklerin ilk Türk kadın yolcusu Belkıs Şevket, telefon şirketinde işe başlayabilmek için arkadaşlarıyla birlikte azimle mücadele veren Bedra Osman, kadınların özellikle eğitim hakları için büyük bir özveriyle çalışan Aziz Haydar, edebiyat ve düşün dünyasında iz bırakan kadın hakları savunucusu ünlü kardeşler Fatma Ali’ye ve Emine Semiye, Türkiye’nin ilk kadın fotoğrafçısı Naciye Hanım, Türkiye’nin ilk kadın ressamlarından Mihri Müşfik gibi belli alanlarda öncü olan olağanüstü kadınların ve Millî Mücadele’nin olağanüstü yaşam süren kadın kahramanları olan; Ayşe Çavuş, Gördesli Makbule, Melek

Reşit Hanım, Müfide Ferit, Nezahet Onbaşı, Şerife Bacı, Tayyar Rahmiye, Fatma Seher, Halide Edib ve Nakiye Elgün biyografileri iki ortaokul ve lise düzeyindeki öğrenciler için iki ayrı kitapta bir araya getirildi. Proje kapsamında hazırlanan ürünler ve içerikleri aşağıda listelenmiştir.

Cözümlemeli Öyküler:

Afet İnan, Bedriye Tahir Gökmen, Sabiha Ziya Bengütaş, Safiye Ali.

Resimli Biyografiler:

Yakın Tarihimizin Olağanüstü Kadınları:

Belkıs Şevket, Bedra Osman, Aziz Haydar, Fatma Aliye, Emine Semiye, Naciye Hanım, Mihri Müşfik, Şerife Bacı, Nezahet Onbaşı, Nakiye Elgün, Müfide Ferit, Melek Reşit Hanım, Ayşe Çavuş, Halide Edib Adıvar, Fatma Seher Erden (Kara Fatma), Gördesli Makbule.

Millî Mücadele Dönemi'nin Olağanüstü Kadınları:

Şerife Bacı, Nezahet Onbaşı, Nakiye Elgün, Müfide Ferit, Melek Reşit Hanım, Ayşe Çavuş, Halide Edib Adıvar, Fatma Seher Erden (Kara Fatma), Gördesli Makbule.

İnfografik Posterler:

Çalışma Hayatındaki Kadınlar, Eğitim Hakkı Mücadelesi, Seçme ve Seçilme Hakkı, İstiklal Madalyalı Kadın Savaşçılar, Millî Mücadelenin Kadın Sesleri, İlk Türk Hemşire Halet Çambel, Halide Edib Adıvar, Nezihe Muhiddin, Sabiha Gökçen.

Çalışma Kitapları:

Kadınların Mücadelesi 1: Siyasi Haklar, Kadınların Mücadelesi 2: Eğitim Hakları, Kadınların Mücadelesi 3: Çalışma Hakları.

Video Etkinlik Sayfaları:

Asfaltta İz Bırakan Kadınlar, Çelik Kanatlı Kadınlar-Göklerde Bir Öncü, Çelik Kanatlı Kadınlar-Gökyüzündeki Efsane, Çelik Kanatlı Kadınlar-Gökyüzünün Yıldızları, Telefon Şirketinin Peşindeki Kadınlar, Vizörden Bakan Kadınlar.

Proje kapsamında hazırlanan öğretim materyalleri, kadın tarihinin tarih öğretimine entegre edilebilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilebilmesi için okul içi ve okul dışı ortamlarda kullanıma sunulmuştur. Böylece projede, kadın tarihsel aktörlere ve kadın deneyimlerine geniş ölçüde kapalı olan geleneksel tarih öğretimi yaklaşımının yıkılarak geçmişteki kadın ve erkek tüm bireylerin deneyimlerinin yer aldığı daha bütüncül bir tarih öğretimi anlayışının geliştirilmesi yolunda önemli bir adım atılmıştır.

Erdal ASLAN*

---

* Doç. Dr., 218K402 Nolu TÜBİTAK Projesi Yürütücüsü, DEU - BEF, Tarih Eğitimi Abd. (erdal.aslan@deu.edu.tr), (Orcid: 0000-0002-9267-9852).